

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEGOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 6.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 200. — ZA INOZEMSTVO Kr. 400.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 26.

ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK

Šibenik, 14. srpnja 1923.

God. III.

Kriza zadrugarstva.

Pred nekoliko dana imao se proslaviti **zadrugarški dan**. I taj je dan skoro svugdje u Dalmaciji prošao usred opće apatije: ne samo bez ikakvog izvanjskog znaka slave ili radosi, nego i bez onih konvencionalnih sastajanja, da se pokaže, da se nešto učinilo. U našem zadrugarstvu nema oduševljenja, kao što ga je bilo prve 3-4 godine nakon osnutka Zadrugarstva. Nastala je klonulost i kod onih, koji su se godine i godine žrtvovali za podignuće zadrugarstva, a, što je još najteže, u širim slojevima kao da se sve više ukorjenjuje uvjerenje, da im od zadrugarstva nema pomoći....

Naše zadrugarstvo prevaluje tešku krizu. Njegovom lošem stanju najprije je kriv višegodišnji rat, a onda u ne manjoj mjeri ljudi, kojima je bila povjerenja uprava i vodstvo zadrugarstva stvari.

Rat je opustošio zadrugarstvo, uništio mu je skoro sve moralne i materijalne temelje. Ljudi se više nijesu mogli da snadu u prilikama, što ih je rat stvorio. Zadrugarški kapitali, zbog propasti vrijednosti novca i loše izmjene, ostali su tako reducirani, da danas ništa ne znače. Zadrugare n. pr. sa 20.000 K vlastite glavnice, koja bi danas odgovarala glavnici od 300 hiljada dinara, predstavljale su prije neku gospodarsku moć. Danas naprotiv ove zadrugare moraju da nastave svoj rad sa samom glavnicom od 5 hiljada dinara. To je golema razlika! Isto vrijedi i za pologe zadrugara. Zadrugare, prepuštene same sebi, nijesu ni znale ni mogle da što poduzmu u doba, kad su se dužnici oslobadali svojih starih dugova sa nevaljanim novcem. U masama je nastala prava odvratnost od štednje i zlovolja prema samoj ideji zadrugarstva, u komu je zadrugar-dužnik triumfirao, a zadrugar-štediša se žalostio. Mi možda ni ne slutimo, koliko je tim stradala zadrugarška ideja u njezinim temeljima čovjekoljublja, bratstva i uzajamnosti.

Dakako to je sve jedno općenito zlo, koje nije nikoga pošteđelo: ni privatnike, ni banke ni druge privredne ustanove, pa nije moglo da savim mimoidje ni naše zadrugarstvo. No dok su spekulativni zavodi povisivali i povisivali svoju temeljnu glavniciu i rezerve, da barem ublaže posljedice tog općeg zla; dok su se privatnici pomagali, kako su bolje znali, naše zadrugarstvo ostalo je dizorijentirano, osamljeno, zapušteno u najodlučnije doba. Neke su zadrugare uspjele da sačuvaju svoje ravnovjesje. No ogromna većina morala je da gotovo obustavi svaku zadrugaršku djelatnost te nemoćno gleda, kako im dugodišnje nastojanje i trud propada.

Kad je zadrugama najviše trebalo nadzora, upute, savjeta, pomoći, onda

je Zadrugarški Savez u Splitu, matrica svih naših zadruga, sasvim zatajio. Zaboravivši svoj pravi zadatak, da naime zadrugare spašava i podigne, jer se na njima samima temelji i mora da temelji sva njegova snaga, dao se na špekulaciju, u koju je mislio, da može uložiti doslovno **sve zadrugarške energije** organizacije, rada i kapitala. Da je sve te puste energije uložio na unapređenje i pomaganje svojih zadruga, danas bi zadrugarstvo kod nas cvalo, ne bi materijalno i moralno toliko stradalo, pak bi i u onom najzabavnijem seocu zadrugarški dan bio dolično proslavljen.

Dok su zadrugare u neradu strdavale, Zadrugarški Savez razvijao je silnu djelatnost u pravcu, protivnom svakom pojmu zadrugarstva. Bavio se traženjem rudnika u Bosni i pokušajima njihova iskorišćavanja. Jalov posao, koji je uzalud pozobao mnogo novca! Osnovao je posebnu Banku na Rijeci, koju će sad morati da likvidira. Osnovao je Zadrugaršku Banku, koja bi mogla da uspješno djeluje, ali je otvorio

filijale u Zagrebu, Novom Sadu i Mariboru, koje se filijale sad zatvaraju. Zapleo se sa poslima Štedione u Trstu, koja je morala da likvidira. Neke se samo promislili, koliko je tu uzaludno utrošeno energije rada i novca! Napokon, kao kruna svemu tomu, Savez je uložio u „Industrijsku Zajednicu“, poduzeće, pokrenuto od člana predstojništva g. Marušića, golemu svotu od oko 50 milijuna kruna, na koje sad nitko prima kamate i dividende. Tako su imobilizirana sva novčana sredstva, tako je možda sva imovina Saveza i sva kreditna snaga njegova i učlanjenih zadruga u jednom samom poduzeću....!

Nikakve lijepe fraze ne mogu da zabašure gornje činjenice. Kad svijesni zadrugarji svoju stranaka ustaju proti tome i traže, da se takvoj radboti učini kraj, onda g. Bernaldi, predsjednik Saveza, koji je za sve to najviše odgovoran, u svom govoru u Splitu tuži se, da ti zadrugarji hoće da uvlače strančarstvo u Zadrugarški Savez. Ne, gospodine predsjedniče, ti zadrugarji ne hoće da uvlače strančarstvo u Savez, nego žele i hoće da spase Savez i zadrugarstvo od rasula!

Naša politika.

Poslije Pašićeva govora nastala je silna napetost u odnosima između radikala i revizionističkog bloka. Štampano, osobito beogradska, počela je pravo bjesniti. Izgledalo je, kao da se val žuci razlio širom zemlje. Međutim se zadnjih dana strasti sve to više stišavaju i čini se, kao da će uvidavnost ipak prevladati.

Interesantne su naše unutrašnje političke pojave. Kod nas se naime sukobi zaoštravaju baš u doba, kad izvanjski događaji i zapletaji moraju svakoga bez razlike da zamisle i navedu na hladno i trezveno prosuđivanje i postupanje. Je li to posljedica neke opće nervoznosti ili pomankanje političke zrelosti i shvaćanja?

Bilo što bilo, napetost i potencirana strastvenost nijesu mogle da dugo traju. Žalostno je, da nam rashladjenje mora doći izvana. Vijesti, koje se iznašaju o držanju Italije, o Bugarskoj, Mađarskoj, kao i uopće o međunarodnim prilikama, takve su, da nam moraju nametnuti slogu i kompaktnost, a ne smiju da nas potaknu na još veću svadu.

Sve prijetnje beogradske štampe, sve uvrede i naklapanja o nasilnim mjerama proti Hrvatima, o amputaciji, o diktaturi, o progonstvima; sve to ponizuje našu državu i jako joj šteti pred izvanjskim svijetom te slabi naš položaj. No ne manje škode nanosi osobito hrvatskim interesima g. Stjepan Radić svojim neshvatljivim držanjem. Nekidan se izrazio, da će hrvatski seljak znati da obrani svaki pedelj hrvatske zemlje. To je dobro. No nijesu li i Rjeka, Istra, Dalmacija

dijelovi hrvatske zemlje? Što je g. Radić sa svojom politikom doprinio za njihovo oslobođenje i spas? Trebalo bi već jednom prestati sa pustim frazama i bezvrijednim nabacivanjima sa jedne i druge strane. Trebalo bi se već jednom dati ozbiljno na posao, da se dode do sporazuma, o komu svatko kaže, da je apsolutno nuždan i moguć, ali se nitko ne miče, da ga pokuša ostvariti.

U zadnje doba pronose se glasine o nekom naumljenom napadu talijanskih fašista na Dalmaciju. Da bi oni to željeli, ne sumnjamo. No nije ni vjerojatno ni moguće što takva usred čista mira učiniti. Svakako po vijestima iz Beograda bile bi poduzete sve mjere opreznosti obzirom na gore spomenute glasine.

Iza kako su primljene dvanaestine sa povišenim izdacima, porezima, kulukom i t. d., nastalo je zatišje u vladi i u parlamentu, koji, može se reći, da ozbiljno ni ne radi. Na pretresu je vojnički zakon. Zakonodavni odbor bavi se zakonom o činovnicima. No mnogo se oteže s riješenjem pitanja o povišenju beriva, što je naravno glavna stvar. Oteže se navlaš. Bez dvojbe ministar financija očekuje daljni porast dinara, da može uskratiti prilovu na povišenje beriva.

U francuskom parlamentu iznesen je prijedlog zakona, da nam se udijeli zajam od 300 milijuna franaka (1 milijardu i po dinara) za naoružanja. Naš ministar financija hoće da raskine Blerov ugovor o zajmu i da sklopi novi zajam u Engleskoj. Eto bit će paral! U ostalom sve ide kod nas kao obično....!

Euharistijski kongres.

Prema dosadašnjim vijestima bit će Euharistijski kongres veličanstvena vjerska manifestacija hrvatskih i slovenskih katolika od najveće važnosti po katolički vjerski život u našoj državi. Odaziv će biti upravo ogroman iz gornje Hrvatske i Slavonije, a i Dalmacija i Bosna će biti časno zastupane. Doći će i nekoliko tisuća Slovenaca s mnogim zastavama i i glazbama u posebnim vlakovima. Već je uređen i dnevni red kongresa.

Na prvi dan kongresa u subotu 18. kolovoza služiti će tihi misu u 7 i po sati izjutra u nadbiskupskom sjemenišnom vrtu papinski zastupnik na kongresu nuncij msgr Pellegrinetti. Tom će se prilikom pričestiti više tisuća djece. U 9 sati bit će svečano otvorenje kongresa s pontifikalnom misom u katedrali, koju će služiti nadbiskup dr. Ante Bauer, a kratku će propovijed izreći pomoćni biskup dr. Josip Lang. U 10 i po sati bit će javno zborovanje po svoj prilici u glazbenom zavodu, na kojem će se nakon iscrpivih referata raspravljati o rezolucijama, koje će se prihvatiti na svečanom zborovanju u nedjelju. Dvojička referenata bit će iz provincijalije, a dvojička iz Zagreba: dva svjetovnjaka i dva svećenika. U 4 sata posl. p. bit će propovijedi posebno za Marijine kongregacije, posebno za treći red sv. Franje, posebno za djevojačka društva, omladince, katoličke muževe i žene. U katedrali će propovijedati jedan od biskupa. U 5 i po p. p. nastavlja se zborovanje u glazbenom zavodu o rezolucijama. Noćno klanjanje od subote na nedjelju otvorit će nadbiskup dr. Ante Bauer u katedrali s propovijedu. U ponoći će biti svečana pontifikalna misa, na kojoj će propovijedati po svoj prilici šibenski biskup. Klanjanje traje do 6 sati jutro. Istodobno će u noći biti izloženo Svetotajstvo u svim zagrebačkim crkvama, te će se u svim crkvama držati svećane ponoćke.

U nedjelju u 10 i po sati služiti će Papin zastupnik svečanu misu u Stolnoj Crkvi. Nakon toga će biti svečano zborovanje u sjemenišnom vrtu, na kojem će u ime Slovenaca govoriti ljubljanski biskup dr. Ant. Bon. Jeglič, a u ime Hrvata hrv. književnik dr. Vel. Deželic i križevački vladika dr. Dion. Njaradi. Iza govora proglasit će se rezolucije o obnovi kršćanskog života u vezi s presv. euharistijom. Nadalje će se stvoriti zaključci o vjerskim dužnostima, o čestom primanju sv. pričesti, o zabrani kletve i t. d. Poslije podne u 4 sata razvit će se velika procesija gradom, koja će kretati putem, više od pet kilometara dugim. Vjernici će koracati u procesiji po 8 osoba u jednom redu. Sudjelovat će više glazbi i pjevačkih zborova.

Po svim pripremama vidi se, da će Euharistijski kongres u Zagrebu biti pravo slavlje i euharističnog Isusa i vjere naše. Neuka bude i vjesnikom i početkom vjerskog preporoda i obnove domovine naše!

Promjene na našoj općini.

Dr. Rajević, komesar šibenske općine, kako se uporno tvrdi, dao je ostavku na mjesto upravitelja općine. Obzirom na daljnje vodenje općinskih posala izgleda, da je pokrajinska Uprava u Splitu u neprilici, koga da sad postavi na čelo naše općine, budući nije sklona, da postavi jednog političkog činovnika radi nestašice konceptnog osoblja, a valjda i radi toga, što je općina u takvoj deruti, da joj teško tko može da pomogne. Stoga kolaju razne glasine, kao da vlada kani povjeriti upravu jednom građaninu, komu bi uz bok postavila odbor građana.

Gradani će se sjećati naših opomena i traženja, da se učini kraj daljnjem zastavljanju i upropašćivanju svih općinskih interesa. Tražili smo općinske izbore u uvjerenju, da samo od naroda izabrana općinska uprava može da sredi teško stanje općine. Prošle su dvije godine. Nastojanje naše i svega građanstva ostalo je bez uspjeha. Napokon, kad smo došli na rub ponora, kamo se apsolutno pod strančarskom nesposobnom upravom moralo doći, nastala je tobožnja uvidavnost, da se ovako dalje ne može. No o općinskim izborima opet nema ni govora, nego se komesarijat produžuje u obliku odbora građana. Neka se sad građani češu, kako će sanirati prilike ove nesrećene općine:

Šibenik, prije živ, veseo i promet, danas naliči na pustoš. Svakoga kao da je obuzela klonulost i mrzovolja. Grad je zapušten. Sela su među sobom zavađena. Putevi su zanežareni i neprohodni. Svugdje je nevolja i nered! Broj činovnika i namještenika je podvostručen. Nametnute silne takse i pristojbine ne dostaju ni za isplatu osoblja, komu je povjereno pobiranje. Prazne su općinske kase, a dugovanja na sve strane. Građanstvu nije dano da dobije ni opći pojam o financijskom stanju općine, o prihodima, rashodima, dugovima i t. d. Komesaru-sveznadaru nije trebalo savjeta od strane građana. Vladi je sve

to bilo pravo. Komesar-demokrata za nj u je bio neprikosnoven. Tako se štite i unapređuju narodni i državni interesi! I onda se neka gospoda snobivaju nad velikim nezadovoljstvom naroda, koje često prelazi u mržnju!

No dosta o tome. Sad je pitanje, tko će da preuzme žalosnu općinsku baštinu. Mi ostajemo dosljedni svom dosadašnjem traženju i nastojanju, da se naime bezodvlačno provedu općinski izbori. Uvjereni smo, da je to jedini lijek za saniranje naših općinskih jada. Svako drugo riješenje bit će samo paliativ i ne će imati uspjeha uza svu dobru volju i spremu građana, koji bi se odužili, da budu uprava, nametnuta općini. Pravu snagu za uspješno djelovanje mogu da imaju samo ljudi, izabrani od naroda, koji su nošeni njegovim povjerenjem i kojima će narod jednakim povjerenjem odgovarati.

Vlada nema razloga, da zazure od općinskih izbora uopće, a najmanje za šibensku općinu. Nema bojazni, da će stranacke strasti rasplamsati. Radi se o administrativnim izborima, gdje je svaka stranka i svaki čovjek svijestan ogromne odgovornosti, koju na se preuzimlje, osobito pak u pogledu naše općine. Osim toga, obzirom na proporcionalni izbor, svaka će stranka nastojati da kao kandidate postavi svoje najbolje ljude. I u tome je velika garancija za kontrolu i korektnost poslovanja. Mahnitajna oko izbora ne može da bude, jer svi najteži napori jedne stranke ne bi napokon mogli imati za posljedicu, nego da dobije 1-2 vijećnika više, a za takav rezultat nitko se ne će preveć naprezati.

U interesu naše općine, napretka grada i sela, u interesu države i uspostave tako potrebitog dodira naroda sa državnim vlastima mi svjesno i odlučno tražimo da se provedu općinski izbori i uspostavi narodna uprava u šibenskoj općini, e da napokon, poslije 10 godina komesarijata, dodemo do općinske slobode.

Papino posredovanje za mir u Evropi.

Ovih se dana zanimaju svi svjetski politički krugovi pismom, šta ga je sv. Otac Papa Pio XI. upravio svom drž. tajniku kardinalu Gasparri-u. U tom se pismu Papa zauzimlje za bijedno njemačko pučanstvo u ruhrskoj kotlini, koje mnogo trpi od francuske okupacije, i za pomirenje između Francuske i Njemačke.

Najprije spominje sv. Otac, kako je već prigodom konferencije u Genovi upozorio evropske diplomate na veliko zlo, koje će nastati u Evropi, ako se ne sporazume. „Njegova se bojazan — kaže on — obistinila: razne vlade su mjesto sporazuma začle u još veće neprijateljstvo, te se tako Evropi pripravljaju crni dani.“ Iza toga piše sv. Otac:

„Zato, dok nastojimo sa svim svojim silama i sa sredstvima, koja naša djeca polažu u tu svrhu u naše ruke, moramo se okoristiti svakom prilikom, koja nam se pruža, da na bilo koji način surađujemo za ostvarenje velikog djela mira i obnove naroda i pojedinaца u Kristu, za čime čovječanstvo uzdiže. I upravo zato držimo, da je naša dužnost ponovno podići svoj nepristani i dobronamjerni glas — kao zajednički otac svijetu — dok se među vladama onih država, koje su u sporu najjače zagrezele, spremaju novi prijedlozi i novi diplomatski pregovori za traženje prijateljskog ri-

ješenja u pitanjima, koja smućuju središte Evrope i imaju na sve narode svoj razorni utjecaj.“

Sv. Otac opominje na to diplomate i zaklinje ih, neka još jedamput pregledaju pitanja ratne odštete i neka to urede u kršćanskom duhu pravednosti i milosrđa. Spominje, da se ne smije tražiti od dužnika (mislil se na Nijemce) više negoli mogu platiti, jer bi inače bili gospodarski posve uništeni, a garancije neka se potraže u čemu drugom, mjesto u okupaciji, kod koje pučanstvo mnogo trpi.

To papino pismo izazvalo je vrlo ugodan utisak u Engleskoj i Njemačkoj, a i kod umjerenijih krugova u Francuskoj. Nezadovoljni su oni francuski političari, kojima je pravednost i milosrđe zadnja briga. Značajno je, da se i katolička „La Libre Belgique“, glasilo belgijskog ministra za vanjske poslove Jasparsa odlučno stavlja na stranu Pape. Spomenuti list ističe, da ruhrska akcija nije rodila nikakvim rezultatom i da je samo snizila kurs belgijskog franka te zagovara englesko stanovište, da se naime čim prije riješi mirnim načinom ruhrsko i reparacijsko pitanje.

Iz svega se ovoga vidi, da iza rata politički upliv vrhovnih poglavara katoličke Crkve postaje sve većim. To smo u posebnom članku ustanovili i prigodom službenog posjeta engle-

skog kraljevskog para u Vatikanu. Zadnje vrijeme tako opažamo, da sve veće države nastoje kod Vatikana imati svoje predstavnike. Mnogo je tome pripomoglo i to, što je sv. Otac Papa znatno preuredio djelovanje svojih diplomatskih poslanika kod

raznih vlada. Sve ovo je vrlo utješna i radosna pojava, jer će tako glavari katoličke Crkve moći da uspješno vrši svoj blagotvorni utjecaj za očuvanje tako potrebitog međunarodnog mira.

Ima težak zlata, kruha i ruha!

Pred nekoliko dana gosp. Stjepan Radić, narodni poslanik naše južne Dalmacije i predsjednik Hrvatske Republikske Seljačke (Težačke) Stranke, u jednom svom govoru svečano je objavio svijetu, da „**ima mnogo zlata u seljačkim njedrima i u seljačkim škrinjama**“. Isti gosp. Radić 9. ov. mj. na zabavi društva „Hrvatska žena“ držao je govor, u komu je zanosno istaknuo blagostanje hrvatskog seljaka i rekao doslovno: „**Naši su hambari puni kruha, a sanduci nam puni ruha**“.

Blago ti ga se težaku, kad ima toliko zlata, kruha i ruha! Samo nam je g. Stipica Radić zaboravio kazati, o komu seljaku on to govori. Mi ne poznajemo specijalne prilike banovinskih težaka. Stipica ih Radić pozna dobro. Zato se iskreno veselimo, kad eto čujemo od njihovog vođe, da kod njih ima obilje blaga Božjega: mnogo zlata, kruha i ruha! No gosp. Stipica Radić govorio je općenito o svim hrvatskim težacima, a potom i o na-

šim dalmatinskim. Radi toga moramo da se ogradimo proti njegovim navodima, i ako bismo živo željeli, da bi i naš težak imao puna njedra i sanduke zlata, pune hambare kruha i pune sanduke ruha. No na našu veliku žalost toga kod nas nema!

Otkud zlata našem težaku, koji kruha nema, komu je trebalo da se zaduži i isprosi kukuruza, da ne strada od gladi! Sve bi ovo moralo da bude poznato jednom narodnom zastupniku težakih masa, kao što bi morala da bude poznata i golotinja njihova. Čemu tolika hvalisanja, koja gladnima i bijednima zvuče kao neka šprdnja? Kad bi kod težaka i bilo ono veliko blagostanje, kako nam ga opisuje Stipica Radić, ne bi bilo ni umjesno ni korisno to toliko puta, i tako bombastično isticati. No mi znamo, da ni kod banovinskih težakih masa nije tako. Znamo po tužbama, što ih dnevno čitamo. Radićevo hvalisanje izgleda čovjeku kao mig pozreznim vlastima: Derite još! Ima u težaka zlata!

Iz katoličkoga svijeta. Naši dopisi.

Glavna skupština Hrv. Kat. Nar. Saveza. 4. ov. mj. održana je u Splitu glavna godišnja skupština Hrv. Kat. Nar. Saveza. Uza sav prekinuti promet odaziv je bio prilican. Glavna izvješća na skupštini bit će radi informacije članova i prijatelja kat. akcije naknadno objavljena. Na skupštini je izabran upravni odbor, koji se ovako konstituirao: Predsjednik prof. Ivo Butković, I. potpredsjednik kan. Vicko Fulgosi, II. potpredsjednik prof. Marin Rabadan, tajnik don Niko Matulić, blagajnik don Josip Bavečić, odbornici u Splitu: dr. Josip Carević, dr. Čiro Miličić, Ivo Šimetin, don Andeo Mateljan, don Jerko Vodanović, gđica L. Šindler gđa Ciko; odbornici iz pokrajine: kanonik msgr Ivan Mirić i don Ante Radić (Šibenik), don Miho Pušić (Supetar), don Karlo Capurso (Dubrovnik), o. dr. Ante Crnica (Makarska), don Ante Braškić (Sinj), don Mate Garković (Preko), don Joso Felicinović (Pag).

Splitski biskup dr. Kl. Kv. Bonefačić već je u Beogradu položio zakletvu te će u najkraće vrijeme slijediti njegovo svečano posvećenje.

Nacrt konkordata i dalmatinske biskupije. Prema nacrtu konkordata, što ga je izradila posebna komisija, imenovana od naše vlade, sijelo bivše zadarske nadbiskupije, a sada biskupije bit će u Biogradu na moru, a splitska biskupija podignut će se na nadbiskupij.

Novi tršćanski biskup. Kako javljaju iz Rima, Papa je imenovao novim biskupom u Trstu dra Alojzija Fogarja. Rodom je iz Podgore kod Gorice. Majka mu je bila Slovenka. Od više godina je bio gimnazijskim vjeroučiteljem u Gorici. Kulturno glasilo naše neoslobodene braće tršćanske „Istra“ piše o njemu, da je uzoran svećenik, te sa zadovoljstvom registrira potvrdu vijesti o njegovom imenovanju. Tom prigodom izrazuje želju, da u novom biskupu dobiju osobu, pravednu za obje narodnosti, savjesnu i odlučnu. O novom se biskupu govori, da pozna slovenski i hrvatski jezik, što se također ugodno dojmilje naše neoslobodene braće.

Pag, 9. srpnja.

Prošlih se dana završila prva redovita školska godina na mjesnoj Kr. Čipkarskoj školi, koju s dubokim umjetničkim shvaćanjem i energičnom voljom vodi ravnateljica pl. Milinković. Druga učiteljska sila je gđica Jurković. Ove školske godine bilo je upisanih 75 djevojaka, koje su uz stare paske motive naučile mnoge nove nacрте i usavršile se u onima, koje su već znale. Žalosno je samo, što neke djevojke, netom nauče koju novu radnju, odmah odustaju od daljnog usavršavanja ne htijući više pohađati čipkarsku školu. Škola je i u tome išla djevojkama jako na ruku, što im je otkupljivala dovršene radnje, tako da su lanijske školske godine za radnje dobile 15,495.50 dinara, a ove godine 30,944.25 dinara, što je u današnjoj bijedi i oskudici veoma dobro došlo mnogim siromašnim obiteljima. Sada čujemo za radosnu vijest, da je Njz. Vel. Kraljica Marija preuzela pokroviteljstvo naše Kr. Čipkarske škole. Nade je opravdane, da će se ona novom školskom godinom još bolje razviti i povećati zauzetost ravnateljice pl. Milinković i susretljivošću gosp. Tončića. Za prošlo i buduće zauzimanje i nastojanje najljepša im hvala u ime cjelokupnog našeg građanstva.

Joso Felicinović.

Privč-Luka, 12. srpnja.

(Naša pošta.) Svakomu je jasno u mjestu, zašto ljudi nemaju povjerenju u našeg pošt. poslovača. Ta on je uzrokom skoro svih nereda u mjestu, a ujedno toliko lukav, te podmetne vatru, pak kao pauk umakne u svoju rupu. On znade javno dobacivati našim redovnicima najgadnije riječi, jer čuvaju svoje stado od ovoga vuka razdirača i poremećuju njegove planove. U svoje je vrijeme budno pazio i kao prijetio onima, koji opće i govore sa svojim župnikom. Sa svojim je drugovima pjevao porugljive pjesme proti župniku. Radi raznih tužba — a većinom se na njega sumnja — nekoji su ljudi dosta pretrpjeli, a gdje koji je ekonomski skoro i stradao.

Poslije izbora narod je otvorio oči, pak zamrzio svoje zavarake, a najviše ovoga kolovodu, našega pošt. poslovača, te sada — omražen i izviđan — šće sam po selu oplakujući svoje propale snove. Svaka sila za vremena! On već nije za naše mjesto, jer je izigrao svoju ulogu. Neka ga se premjesti i stavi pod nadzor ozbiljnijih činovnika. Neka nam se već već jednom bere ispred očiju ova zlobna avet! Toliko do znanja našim kr. pošt. Upravama.

Gradske vijesti.

Organizatorno-prosvjetni tečaj za svećenike. 11. i 12. ov. mj. održan je vrlo uspješni organizatorno-prosvjetni tečaj za svećenstvo sjeverne Dalmacije u prostorijama „Badžane“ uz lijep odaziv svećenstva uzetvi u obzir prekinuti promet zbog štrajka pomoraca. Tečaj je otvorio predsjednik Okružja H. K. N. Saveza u Šibeniku Msgr Mirić uvodnom riječi, kojom je istaknuo važnost i potrebu kat. akcije te preporučio svećenstvu, da u njoj po želji samog sv. Oca Pape što aktivnije sudjeluje, za što će mu ovaj tečaj vrlo dobro doći. Na tečaju su održana ova predavanja: Religiozne organizacije i njihova važnost za katolički pokret (I. Butković, prof. teologije); Strukovni radnički pokret (prof. dr. Josip Carević); Gospodarska akcija (don Jerko Vodanović); Prosvjetna akcija (don Niko Matulić, tajnik H. K. N. S. u Splitu); Mladi junaci (župnik Krapnja O. Miho Lopac); Omladinska društva (župnik Brusja don Juraj Dučić); Prosvjetna društva (don Niko Matulić); Orlovski pokret (abiturijent Božo Dulibić); Ustroj i unutarnji rad u društvima (don Ante Radić); Zabavni rad u društvima (don Krsto Stošić). Tečaj je počastio svojim pohodom i presv. biskup dr. Mileta, koji je najtoplije pozdravio sve učesnike, izrazio svoju radost i zadovoljstvo, što ih u tu svrhu vidi sakupljene, te zaželio najbolji uspjeh i Božji blagoslov. Tečaj je potpuno uspio. Stvoreno je dosta praktičnih zaključaka za oživljenje i procvat kat. akcije u sjevernoj Dalmaciji. 11. i 12. t. mj. uvečer mjesna organizacija jug. kat. učenicu u prostorijama „Badžane“ u počast učesnicima tečaja i referentima iz Splita priredila je vrlo uspješnu zabavu vješto odigravši šalu u 1 činu „Grofica za jedan sat“ i igrokaz u 2 čina „Strpljen spašen“.

Ispiti zrelosti na kr. učiteljskoj školi. 10., 11. i 12. tek. mj. obavljani su ispiti zrelosti na mjesnoj učiteljskoj školi pod predsjedanjem pokr. škol. nadzornika A. Krietića. Od redovitih daka proglašeni su zrelima s odlikom: Artić Antun iz Drniša, Setz Aleksandar iz Korčule i Šesnić Ivan iz Gornjeg Humca. Zrelima su proglašeni: Brainović Josip iz Potomja, Malčević Vojin iz Gjeversaka, Maršan Ante iz Arbanasa, Mirković Josip iz Velog Rata i Stipković Petar iz Veleluke. Jednoj je kandidatici odgođen sud o zrelosti, dok ne ponovi ispit iz jednoga predmeta početkom nastajne školske godine. Privatisti Nekić Josip i Marinović Konsuela proglašeni su zrelima, dok se jedna privatista ustegla tokom usmenog ispita.

Kazalište u Šibeniku. Na kongresu glumaca u Splitu bilo je govora o kazalištu u Celju. No nitko se nije našao, da što progovori o kazalištu u Šibeniku, koje, buduć vlasništvo Talijana, ostaje zatvoreno ima dvije godine dana te zbog oskudice kapitala za otkup i pretjeranosti cijene ne zna se, kad će preći u narodne ruke. Naša općina nije našla za shodno, da

se pozabavi ovim važnim pitanjem i da upozori sve zanimane krugove na potrebu, da se povede akciju i namaknu sredstva za otkup kazališta. Kako čujemo, vlasnici loža, koji raspolažu sa kazalištem, spravni su ustupiti lože. No traže previsoke cijene, i ako nije ni njima od koristi, da je kazalište zatvoreno i izloženo propadanju. Trebalo bi, da općina skupa sa građanstvom te potporom vlade i naših organizacija umjetnika povede pregovore o stvari i nađe povoljno riješenje.

Poskupljenje električne rasvjete. Cijene električne rasvjete u Šibeniku povišene su za 100 %, to jest odmah dvostruko počamši od 1. ov. mj. Ovo nenadno i ničim opravdano povišenje izazvalo je ogorčenje i prosvjed svega građanstva bez razlike. Priznajemo, da je skupocina velika. No cijene električne rasvjete bile su dosad dosta puta povišene. Ovo pak zadnje povišenje na dvostruki iznos uslijedilo je u doba znatnog poboljšanja dinara prema stanju od nekoliko mjeseci nazad, u doba, kada nijednom predmetu opće nužde nije cijena povišena, nego je dapače nešto i snižena. Osim toga električna rasvjeta tvrtke Šupuk producirana je vodenom snagom, a ne ugljenom. Kakvo povišenje plata neznatnom broju namještenika tvrtke ne može ni pošto da daje povoda tako ogromnom povišenju. Jednom riječi nametnuto povišenje nema nikakvog stvarnog temelja. Mi se nadamo, da će i sama tvrtka Šupuk uvidjeti neopravdanost neshvatljivog povišenja, kao i opasnost, kojoj se izlaže takvim navijanjem cijena jednog predmeta najnužnije potrebe, kao što je svjetlost, i da će uvažiti prosvjed razjarenoga građanstva. Očekujemo, da će i općina i nadležna vlast socijalne skrbi ispuniti svoju dužnost na zaštitu tolike mase potrošača, kao što je čitavo građanstvo, koje se čudi, da se te vlasti nijesu već dosad makle.

Vukovi u našoj općini. U selu Danilo Kraljice pojavili su se ovih dana vukovi. Jedne noći je jedan vuk zaklao 60 glava vunjači. Seljaci su digli hajku, ali bez uspjeha. Ne mogu da se obrane od vukova, jer nemaju dovoljno oružja. Trebalo bi da vlast providi i omogući seljanima uspješnu obranu najboljeg dijela njihove imovine.

Trodnevni zadrugarski tečaj. Zadrugni Savez u Splitu nam javlja: 10. 11. i 12. augusta o. g. (u petak, subotu i nedjelju) održat će Zadrugni Savez poučno-zadrugarski tečaj za članove upravnih i nadzornih odbora Savezovih zadruga šibenskoga kotara. Tečaj će se održati u Šibeniku, a u prostorijama Pučke škole u Docu. Obzirom da je neophodno nužno, da se članovi uprava i nadzornih odbora upoznaju sa načelima, po kojima se vode zadruge, a i knjige, to u tu svrhu očekujemo od svake zadruge, da će pristupiti k tečaju barem po jedan član uprave, a tako i nadzornog odbora. Zadrugni Savez hoće da i ovim načinom pokaže osobitu brigu oko procvata i napretka šibenskih zadruga, pak se nada dobrom odazivu sa strane zadruga. — I mi sa svoje strane preporučamo svim prijateljima, osobito svećenstvu, da u što većem broju pristupe na ovaj tečaj i njim se okoriste, da se onda intezivnije mogu da posvete podignuću i unapređenju zadrugarstva u ovom našem kraju.

Darovi „Uboškom Domu“. Da počaste uspomenu *Luca ud. Picula*: Milan Soldo i Vladimir Kulić po din.

10. Prigodom godišnjice smrti *Šime Arasa*: Dunko Aras din. 10. Da počasti uspomenu *Perine Jurtna*: Božo Milošević din. 10. Da počasti uspomenu *Špira Panjkota-Bogdanović*: Krste Škarica din. 20. Da počaste uspomenu *Mladena Lovrića*: Braća ljadica din. 20 i Aleksandar Šupuk din. 10. Da počaste uspomenu *S. Bičić*: Krste Margetić din. 50; Mate Milković i Ivan Bergnocchi po din. 20; Vinko Šupuk, Luigi Battigelli i Vladimir Kulić po din. 10; Aleksandar Šupuk i Josip Delfin po din. 5. Da počasti uspomenu *Bernarda Paschesa*: Krsto Margetić din. 50. Da počasti uspomenu *Eugena Simonelli*: Profesor Augustin Grgić din. 10. Da počaste uspomenu *Ivana Pinica*: Aleksandar Šupuk din. 25 te *Giacomina ud. Radić* i *Šime Bianchi* po din. 10. Da počasti uspomenu *Jose Pinica*: Aleksandar Šupuk din. 25. Da počaste uspomenu *Branka Malenice*: Mrndje Joakim din. 20, Pina Wolf din. 10 i Josip Delfin din. 5. Da počaste uspomenu *Cvite Anić*: Fani Gumzej rod. Delfin i Delfin Đenko po din. 10 te Delfin Josip din. 5. Da počaste uspomenu *Stane Barunice Lalić*: Juraj Grimani i Hinko Bulat po din. 10. Da počaste uspomenu *Mare ud. Scotton*: Jere Matačić i obitelj, Josip Delfin i Luigi Battigelli po din. 10. Da počasti uspomenu *Jakice Decker*: Stipe Scotti din. 10. — Svima darovateljima Uprava najharnije zahvaljuje.

Oglas dražbe. Kod Pokrajinske Bolnice u Šibeniku držat će se 28. ov. mj. javna dražba za opskrbu bolnice mesom za razdoblje od 1. kolovoza do 31. prosinca 1923. Za potanje obratiti se Upraviteljstvu Bolnice.

„Ožegovićianum“.

U biskupskom konviktu „Ožegovićianum“ u Senju imade se početkom školske godine 1923./24. popuniti vi-

še plaćevnih mjesta. Primaju se samo mladići rimokatoličke vjeroispovijesti.

„Ožegovićianum“ je osnovao god. 1857. biskup Ožegović, a proširio ga je i prema modernim zahtjevima preuredio god. 1896. biskup Dr Ante Maurović. Za vrijeme svog dugogodišnjeg opstanka odgojio je „Ožegovićianum“ odličan broj hrvatskih inteligentata, svećenika i svjetovnjaka. U najkritičnije ratno i poratno vrijeme održao se na visini svoje zadaće, kako to jasno pokazuje statistika uspjeha njegovih pitomaca zadnjih godina. Tako je n. pr. školske godine 1919./20. koncem II. polugodišta od 74 pitomaca propalo tek 5 pitomaca. Koncem škol. god. 1921./22. od 82 pitomaca nije propao niti jedan, dok je škol. god. 1922./23. od 50 pitomaca dobio potpun drugi red tek 1.

Taj se uspjeh imade pripisati uzornoj disciplini na temelju katoličkih odgojnih principa, te brižnom nadzoru, što ga vrše zavodski poglavari.

Uprava zavoda, znajući, da zdrav duh stanuje u zdravu tijelu, brine se savjesno i za zdravstvenu stranu svojih pitomaca. Tu je u prvom redu svježa i zdrava hrana, a u vrijeme odmora zajedničke šetnje u svježem primorskom zraku. Uprava je zavoda nabavila i nove gimnastičke sprave za gombanje: pitomcima se dozvoljava razne igre, ljeti morske, a zimi kućne kupelji. Tko želi; može učiti i glazbu. Zavod ima svog kućnog liječnika, posebnu bolničku sobu sa brižnom podvorbom pod nadzorom jedne časne sestre milosrdnice.

Upozoruju se roditelji, koji žele, da im se dijete solidno odgoji i očuva od svih loših utjecaja ulice i pokvarenih drugova, na ovaj katolički zavod. Ravnateljstvo zavoda (Senj Hrvatsko Primorje) daje s najvećom pripravnosti sve potrebite informacije.

Josip Neškudla i drug tvornica crkvenih paramenta i pribora JABLONÉ - Čehoslovačka.

Preporuča se svim svećenicima za nabavu svih u tu struku spadajućih predmeta, kao misne haljine, pluvijali, crkveni i društveni barjaci, kaleži, ciboriji, monstrance, kipovi, križni putevi i t. d., u kojoj god izradbi i cijeni.

Misne haljine iz teškog svilenog damaska, križevi izvezeni u svilu, svilene i zlatne porte od Din. 1500 unaprijed.

Stara crkvena odijela popravljaju se strukovnjaci. Kaleži i ciboriji pozlaćeni u vatri od Din. 300 unaprijed. Za solidnost tvrtke jamče nebrojene zahvalnice i 110 godišnji opstanak tvrtke. Na sve upite odgovara odmah i predlaže uzorke

J. NEŠKUDLA - LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 25.

„NARODNA“ Mlinska i gospodarstvena industrija d. d., Zagreb

proizvada:

brašno svih vrsta i brojeva: pšenično, raženo ječmeno, kukuruzno, posije i stupani ječam.

Afilirani mlinovi: Zagreb, Osijek, Darda, Karlovac i Sirač. Afilijacija: „Suprema“ Prva Hrvatska Tvornica Tjestenina d. d.

Osijek.

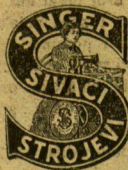
proizvada prvorazrednu tjesteninu: Makarone, fideline, rezance (tajadele), izređanu tjestelinu (subiotte) i t. d. preuzima narudžbe za izravnu dobavu iz mlinova i prodaje sa skladišta u Šibeniku.

Glavni zastupnik za sjevernu Dalmaciju

JOSIP JADRONJA - ŠIBENIK.

AMERIKANSKI i ENGLESKI

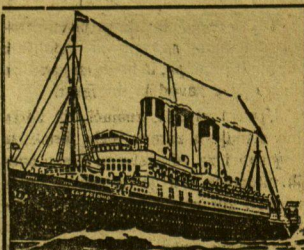
Singer šivaći strojevi

Singer igala
i dohmadnih
dijelova
Singer ulja
konca, svile
i t. d.

Vlastita mehanička radiona
Prodaja na otplatu
Singer šivaći strojevi Bourne & Co.
New-York
Centrala za S. H. S.
ZAGREB, Marulićeva ulica broj 5.

Podružnice: Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar i Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Maribor, Ljubljana, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Veles, Bitolj, Kragujevac, Zajčar i Štip. - Zastupstva u svim većim mjestima.

Hamburg-Južnoameričko-parobrodarsko društvo.

Najveći, najbrži i najljepši parobrodi za prevoz putnika sa sjajnim uređajem I. II. i III. razreda odlaze:

26. juna	„BILBAO“
5. jula	„VIGO“
12.	„ANTONIO DEL PINO“
27.	„ARGENTINA“
31.	„VILHJELMINA“
9. augusta	„CAP NORTE“
23.	„ESPANJA“
24.	„THELMA“
13. septembra	„CAP POLONIO“

iz HAMBURGA za Argentinu, Braziliju i Uruguay. Sve obavijesti daje dragovoljno i besplatno Glavno zastupstvo za Jugoslaviju: ZAGREB, Petrinjska ulica br. 73. Zastupstva: Beograd, Balkanska 49. Veliki Bečkerek, Svetosavska 18. Bitolj, Bankarska 12.

DROGERIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala - Cvikera.

zvrhuje svaku izradbu po ukul. Iliječničkom propisu
Prima ju se popraveci.

RATAR D. D.

Vešetrgovina gospodarskim potrepštinama i proizvodima
Zagreb

PODRUŽNICA: SUŠAK
Tvornička ulica broj 15.

Telefon 14-59 Interurban 15.
Brzojavni naslov: „RATAR-SUŠAK“
(Osnovano po Hrv.-slav. Gospodarskom društvu k. s. z. Zagreb)

dobavlja sa svojih skladišta na Sušaku, Rijeci i Bakru najpovoljnije:

Modru galicu, Sumpör

umjetna gnojiva, gospodarske strojeve i potrepštine, sjemenje, žitarice, brašno, kolonijalnu robu, sočnu hranu itd.

POKUĆSTVO

solidno i ukusne izradbe može se dobiti uz veoma niske cijene samo kod dobro poznate trgovine RIKARD DELFIN ŠIBENIK (Obala). sa stolarskom-tapetarskom radionom.

PAPIRNICA

GRGO RADIĆ

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica.

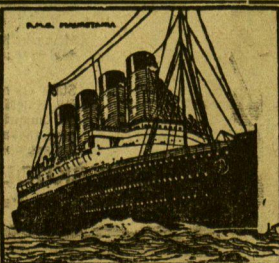
Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Skladište knjiga za osnovne škole.

Igračke za djecu.

Posluga brza i solidna.

Cijene umjerene!

CUNARD LINE

Najbrži parobrodi svijeta. Izravni putnički tovarni i expres saobraćaj od

Hamburga i Cherbourga za Ameriku i Kanadu

4 dimjaka, 5 1/2 dana. Vlastite kabine za putnike III. razreda. Putnike prate iskusni činovnici do luke ukrcanja, te im putem pruže u svakom pogledu dragovoljno svaku pomoć. Uputstva daje: Cunard Line.

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju: Jugoslavenska banka d. d. Zagreb B-cesta 33. kao i naša Agencija zastupnik Josip Jadronja - Šibenik Brzojavni naslov: „Cunard Line“ Šibenik.

GUMENE PETE i GUMENE POTPLATE

Ieftinije i trajnije su nego od kože! Najbolja zaštita protiv viage i zime!

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita zgrada
Glavna ulica 108.

Podružnica Šibenik

Brz. naslov Gospobanka.
Telefon br. 16 - Noćni 67

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Đakovo,
Maribor,
Sarajevo,
Sombor,
Split.

Ispostava: Bled.

Afilijacije:

Sveopća zanatlijska banka d. d. u Zagrebu i njena podružnica u Karlovcu te Gospodarska banka d. d. u Novom Sadu.

Dionička glavnica i pričuva preko K. 60.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamačuje najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne transakcije.

„HAMBURG - AMERIKA LINIJA“ i „UNITED-AMERICAN LINES INC.“

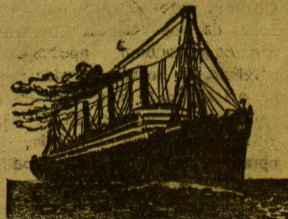
Glavno zastupstvo za Jugoslaviju:

J. G. Drašković, Zagreb

Otprema putnika u I. II. i III. razredu sa najmodernijim parobrodima.

Izravna pruga

HAMBURG - NEW-YORK
bez prekrćavanja.

„HAMBURG - AMERIKA LINIJA“
Najbolja i najudobnija veza za JUŽNU AMERIKU.

Glede uputa obratiti se na:

Iseljeničku poslovnicu J. G. DRAŠKOVIĆ - ZAGREB

Cesta „B“ br. 3. (kraj državnog kolodvora)

ili na podružnice: u Beogradu, Balkanska ulica 25; u Ljubljani, Kolodvorska ul. 26; te na podzastupstva: u Bitolju, Gjurdje J. Dimitrijević i Komp. Bulevard Kralja Aleksandra 187; u Velikom Bečkereku, Dušan Lj. Mihajlović, Kralja Petra trg 4, u Sušaku, Jovo Gj. Ivošević; u Splitu, Ante Butić, Dioklecijanova obala 13; u Gruzii, Ivo Lovričević

PUTNIKE PRATI NA PUTOVANJU OD ZAGREBA DRUŠTVENI NAMJEŠTENIK.